

УДК 336.144.2:004
© 2015

Л.І. БРОВКО,
кандидат економічних наук

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет,
Україна
E-mail: lbrovko@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФІНАНСОВОМУ ПЛАНУВАННІ

Розглянуто особливості застосування сучасних комп'ютерних технологій, що сприяли б підвищенню ефективності та результативності процесу фінансового планування на підприємствах; надається визначення основних понять. Наведено порівняльну характеристику програмних продуктів, переваги та недоліки, а також описано фактори, що вказують на необхідність застосування автоматизованих систем планування в сільськогосподарських підприємствах.

Ключові слова: фінансове планування, розробка фінансового плану, автоматизація, програмні продукти, управлінське рішення.

Фінансове планування є однією з головних форм загального планування, яке передбачає розробку й обґрунтування планових показників, що характеризують розвиток економіки в майбутньому періоді, економічних нормативів, на які можна розраховувати в планованому періоді [5].

Розробка фінансового плану – процес клопіткий і пов'язаний з великою кількістю розрахунків. Навіть якщо підприємство випускає малий асортимент продукції, то процес фінансового планування займає багато часу, не кажучи вже про використання складних математичних моделей і формул [1].

Фінансове планування відображає одну з найважливіших сторін організації виробництва – управління фінансово-господарською діяльністю підприємства. Над окремими методологічними, методичними й організаційними аспектами фінансового планування працюють такі українські та зарубіжні вчені, як І. Бланк, В. Борисова, Г. Висоцький, В. Опарін, О. Орлов, А. Поддєрьогін, І. Полтєва, О. Терещенко, В. Тропіна, І. Хома, М. Алексєєв, В. Бочаров, Р. Брейлі, І. Бриг-

хем, Дж. Ван Хорн, Дж. Вахович, У. Кінг, Дж. Сігел, А. Тейлор, Дж. Фіннерті, Дж. Шим та ін. Проблематика їх досліджень стосується важливих аспектів стратегічного фінансового планування, фінансових складових бізнес-плану та системи операційних і фінансових бюджетів підприємства. У свою чергу значна кількість питань залишається відкритою для дослідження, зокрема визначення сутності фінансового планування, особливості організації впровадження планування, методичного забезпечення планової роботи, напрямів полегшення процесу фінансового планування.

Метою нашого дослідження було визначити роль фінансового планування в управлінні підприємством, розробити пропозиції з вирішення організаційних питань використання новітніх комп'ютерних технологій для підвищення ефективності процесу фінансового планування.

Досягнення цієї мети зумовило необхідність постановки та розв'язання комплексу завдань: дослідити сутність фінансового планування в сучасних умовах,

розглянути особливості застосування сучасних комп'ютерних технологій, порівняти характеристику програмних продуктів.

У процесі дослідження використовувались методи діалектичний та абстрактно-логічний (теоретичні узагальнення і формування висновків).

Результати досліджень та їх обговорення. Досвід багатьох компаній промислово розвинених країн показує, що за сучасного ринку планування фінансово-господарської діяльності є найважливішою умовою виживання, економічного зростання та процвітання. Сучасний ринок, з його жорсткою конкуренцією, висуває високі вимоги до планування.

Ефективність функціонування фірми визначається багатьма обставинами: що, скільки і якої якості виробляти і реалізовувати. Але при цьому треба брати до уваги динаміку попиту і пропозиції; вибір оптимальної технології і організації виробництва; своєчасне і раціональне ресурсне забезпечення; обсяги основного та оборотного капіталів; форми і методи реалізації продукції.

Кожне підприємство повинно обрати шлях, найбільш доречний для специфіки роботи. Для цього використовуються різні методи планування виробництва і діяльності підприємства. Може статися, що через відсутність якісного фінансового планування підприємство опиниться виштовхнутим з ринку.

В умовах ризиків і нещадної конкуренції, які зараз панують на ринку, єдиною формою завчасного врахування можливостей підприємства є планування.

Відмовляючись від застосування фінансового планування, керівники не дають згоди на ефективне розв'язання таких завдань, які є основними на підприємстві:

- забезпечення необхідними фінансовими ресурсами виробничої, інвестиційної та фінансової діяльності;

- визначення шляхів ефективного вкладання капіталу, оцінка ступеня раціонального його використання;

- виявлення внутрішньогосподарських резервів збільшення прибутку за рахунок економічного використання грошових засобів;

- виконання інтересів акціонерів та інших інвесторів;

- контроль за фінансовим станом, плато- та кредитоспроможністю підприємства [3, 6].

У сучасних умовах роль фінансового планування поступово змінюється, оскільки підприємства самі зацікавлені в реальному оцінюванні свого стану натеper та на найближчу перспективу. Адже це необхідно, щоб досягти успіху в господарській діяльності та своєчасно виконати зобов'язання перед державним бюджетом, соціальними фондами, банками та іншими кредиторами, тим самим захистивши себе від штрафних санкцій [7].

Зазначимо, що комплексне фінансове планування потребує фахового підходу. У процесі розробки плану й контролю за ходом його виконання у полі зору фінансиста повинна бути вся різнобічна фінансово-господарська діяльність підприємства. Першочерговим його завданням має бути забезпечення фінансової стабільності суб'єкта господарювання шляхом максимального використання внутрішніх важелів [4].

Фінансове планування на сучасному етапі передбачає економічне обґрунтування потреби підприємства в капіталі для забезпечення прогнозованих бізнес-планом обсягів операційної та інвестиційної діяльності. Поєднання їх з наявним та реально можливим до залучення капіталом має відбуватися з таким розрахунком, щоб підприємство, забезпечуючи безперервний рух капіталу, було здатним виконувати заплановані обсяги діяльності і отримувати чистий прибуток у розмірі, достатньому для економічного і соціального розвитку підприємства в поточному і наступному періодах [8].

На ринку України знайдеться цілий ряд програмних пакетів, запровадження яких полегшить процес фінансового плануван-

Характеристика програмних продуктів фінансового планування для українських підприємств

Найменування	Ціна: купівлі обслуговування	Основні характеристики програм
FPlan Professional Advisor+	\$395 \$10 на місяць	За допомогою програми легко одержати короткий і переконливий звіт. Має 9 основних модулів (укладання бюджету, розрахунок ставки доходу в нинішніх економічних умовах; фінансування отримання освіти; аналіз доходів; аналіз витрат на зміст майна складу на підприємстві) та 9 спеціальних.
PFP Notebook	\$695 \$199 на рік	Властиві значна гнучкість при обробці відстежуваних ситуацій і простота у використанні. Складається з 8 модулів: інформація про клієнтів; фінансові дані; управління ризиками; інвестиції; фінансове планування; фінансування отримання освіти; розрахунок податку на прибуток. До програми включено 40 звітів, 20 графіків та 15 зразків листів.
Profiles+	\$1,295 \$700 на рік	Відома простотою під час використання і підтримкою спільної роботи з іншими системами. Складається з 14 модулів: накопичення засобів, розміщення активів, непрацездатність, освіта, управління майном, фінансова незалежність, фінансові звіти, податки на прибуток, забезпечення спадкоємців; визначення вартості бізнесу, підрахунок вартості пільг службовців, фінансові звіти і коефіцієнти та ін.
M-Plan	\$1,195 на користувача \$500 на рік; \$896 на декілька користувачів \$500 на рік	Поточна версія дозволяє проводити пенсійне планування, управління майном, аналіз потреб у капіталі, одержувати понад 100 звітів. Очікуване доповнення до програми підключить функції аналізу податків і планування витрат на отримання освіти. До складу пакета входять модулі моделювання перекладу активів та накопичення засобів і розрахунок зносу.
Cheshire Financial Planning Suite	\$1,799 перший рік \$600 у наступні роки	Програма інтегрує дані і здатна виконувати складні обчислення. Містить модулі: довірче управління майном, планування розміщення активів, розрахунок грошових потоків і розміру фінансування, управління розподілом пенсійних та інших виплат.
MasterPlan	\$1,495 на користувача \$500 на рік; \$1,995 мережева версія \$600 на рік	Має можливості моделювання, одноразового введення даних; підтримує інтегровані режими побудови запитів і сортування інформації. Програма здатна контролювати співвідношення активів і зобов'язань, створює звіт про фінансовий стан. Дозволяє формувати звіти з чотирьох типів елементів: графічні зображення, текстові вставки, основна частина і підсумкові результати.
ExecPlan	\$1,995 на користувача (\$2,490 на декілька користувачів) \$695 на рік	Обробляє велику кількість можливих сценаріїв "що буде, якщо" при проведенні планування. Розглядає безліч альтернативних сценаріїв, включаючи смерть і втрату працездатності. Враховуються також зміни в доходах, активах, витратах або зобов'язаннях. Дохід може перераховуватися щорічно. Розглядаються періоди часу від 1 до 100 років.

ня. Програми економлять цінний час і дозволяють концентруватися на плануванні та аналізі. З іншого боку, недосконалі програми можуть зашкоджувати намірам і заважати роботі працівників на підприємстві. Кожний програмний пакет характеризується своїми сильними й слабкими ознаками. Остаточне рішення щодо його купівлі багато в чому базується на перевагах для користувача, а також на потребах та наявних фінансових ресурсах у даного підприємства.

Не кожна з наявних програм здатна задовольнити потреби будь-якого фахівця в області фінансового планування. Викладене описування пакетів буде корисним з позиції економії часу і сил при обчисленнях, потрібних для підготовки фінансового плану. В ідеалі програма повинна дозволити фахівцю з планування зосередитися на виробленні стратегії і виконанні сценаріїв "що буде, якщо". Програма, що надто складна у використанні або вимагає багато часу, щоб пристосуватися до неї, може завадити, а не допомогти. Відмінності між програмами криються головним чином у підході до розв'язання задач введення, збереження і видачі даних, а також у способах задоволення вимог клієнтів у разі нестандартних ситуацій.

Представлені на ринку програми розрізняються за ціною і своїми функціональними можливостями, але підкоряються простому правилу: одержуємо те, за що платимо. Найскладніші і найдорожчі системи, як правило, містять більше можливостей, хоча деякі з їх функцій являють вузький інтерес. Такі системи часто використовують складніші алгоритми, завдяки чому певні змінні прогнозуються точніше. Низка програм виділяється своєю спеціалізацією в тій або іншій області. Фахівці з планування повинні ретельно перевірити всі можливості програми, переконатися, що саме вона здатна виконати передбачувану роботу. Крім реалізації більшого числа функцій, дорожчі системи, зазвичай,

містять гнучкіші можливості настройки, враховують ширший набір різних ситуацій, хоча це досягається підвищенням складності. Якщо фінансовий план використовується просто як засіб підготовки довідок, то така різноманітність може виявитися непотрібною [2].

Програма ExecPlan, одна з найпопулярніших комп'ютерних програм, що випускається компанією Sawhney System, обчислює податкові платежі і вплив на грошові потоки продажу будь-якого активу, грошових витрат майбутніх періодів або інвестицій. Так, за допомогою більше 100 шаблонів, що настроюються, можна створювати звітні документи по найважливіших майбутніх подіях, по управлінню нерухомістю, за наслідками моделювання управління наявними засобами і аналізу потреб у капіталі. Звіти, створені ExecPlan, експортуються в Word і Excel з метою внесення подальших змін. Вбудована графічна система містить 35 різних типів графіків, якими можна маніпулювати всередині програми, одержуючи окремі зображення або вставляючи у звіти.

Не можна не пригадати і про неминущий і одночасно непередбачуваний вплив, який здійснює на фінансове планування Інтернет. Багато сайтів, відкритих для вільного доступу (microsoft.com, netscape.com, quicken.com), пропонують можливості контролю за інвестиційним портфелем, розраховуючи вартість його на основі найсвіжішої ринкової інформації.

Отже, можливості використання таких програм для українських підприємств широкі й очевидні. Єдиним гальмівним фактором в їх придбанні залишається тільки ціна. Більшості малих підприємств просто не по кишені платити за комп'ютерне програмне забезпечення. Але, сподіваємося, у недалекому майбутньому фінансовий стан наших підприємств покращиться і вони відчують справжній ефект від використання новітнього програмного забезпечення.

Висновки

---

1. Фінансове планування являє собою процес розроблення і затвердження фінансових планів як засобу збалансування фінансових потреб і можливостей. Фінансовий план того чи іншого суб'єкта відображає його фінансову діяльність, тобто процес формування доходів і здійснення витрат. Їх склад і структура, а також збалансованість визначаються завданнями, напрямками і методами реалізації фінансової політики.

2. Використання програмного забезпечення полегшить процес фінансового планування, значно підвищить його ефективність та результативність, спростить виконання розрахунків та дозволить наочно показати результати планування.

3. Програмні пакети, що призначені полегшити процес фінансового планування, розрізняються за ціною і своїми функціональними можливостями.

Бібліографія

---

1. Бровко Л.І. Застосування новітніх комп'ютерних технологій для підвищення ефективності процесу фінансового планування / Л.І. Бровко, Я.В. Динь // Матеріали ІХ Міжнародної науково-практ. конф. "Сучасні наукові досягнення" (17–25.03.2013р.). – Софія "Бял ГРАД-БГ" ООД, 2013. – Економіка. – Т.2. – С. 31–34.

2. Гужва В.М. Інформаційні системи і технології на підприємствах: навч. посібник / В.М. Гужва. – К.: Вид-во КНЕУ, 2010. – 247 с.

3. Коробов Марк. Финансовое планирование на предприятии / М. Коробов. – [2-е изд.]. – Харьков: Консульт, 2010. – 117 с.

4. Лисенко М.С. Фінансове планування як основа забезпечення фінансової безпеки підприємств / М.С. Лисенко // Науково-технічна інформація. – 2011. – № 4. – С. 15–25.

5. Литвин Ю.О. Фінансове планування на підприємствах у сучасних умовах / Ю.О. Литвин, В.І. Матвійчук // Актуальні проблеми розвитку фінансово-кредитної системи України. – Донецьк: Вид-во ДонНТУ, 2010. – С. 67–79.

6. Львіцина С. Фінансове планування на підприємстві / С. Львіцина // Економіка та держава. – 2012. – № 1. – С.79–84.

7. Панасенко О. Вдосконалення фінансового планування на підприємстві з використанням економіко-математичних моделей / О. Панасенко // Актуальні проблеми економіки – 2012. – № 7. – С. 219–230.

8. Семенов Г.А. Фінансове планування і управління на підприємствах: навч. посібник / Г.А. Семенов. – К.: Центр навч. літ-ри, 2008. – 432 с.

Рецензент – доктор економічних наук,
професор **Н.К. Васильєва**